

Oponentský posudek na bakalářskou práci P. Singera „Mezinárodní vztahy Hamásu“

Autor se v předkládané práci zaměřuje na vztahy palestinského politického hnutí Hamás k zahraničním aktérům. Práce je rozčleněna do čtyř tematických kapitol pokrývajících (1) historii Hamásu jakožto politického hnutí, (2) jeho vztahy s Evropskou unií a zároveň i s (3) Íránem a (4) Katarem. V první řadě je třeba uvést, že předložené řešení v zásadě splňuje formální a obsahové požadavky kladené na bakalářskou práci; zpracování tématu vychází z adekvátního objemu odborné literatury, usiluje o vlastní analytický vhled do zkoumané otázky a využívá též některé cizojazyčné prameny. Přesto však nezůstává prosto některých výraznějších nedostatků.

Za hlavní z nich lze z mého pohledu považovat fakt, že práce víceméně postrádá explicitní rozpracování metodologie. Autor se v úvodu omezuje na poměrně strohé představení jednotlivých kapitol a dostatečně nezdůvodňuje zvolený postup analýzy (1–4). Od začátku je tak nejasné, proč je jejím předmětem právě vztah Hamásu k EU, Íránu a Kataru. Jakkoliv redukce tématu na tyto případové studie může být opodstatněná, adekvátní obhajoba a vysvětlení tohoto postupu chybí. To následně limituje práci i v jejích závěrech. Byť je definována a uvedena jako studie o „mezinárodních vztazích Hamásu“, práce též postrádá obecnější úvod a přehled těchto vztahů, do něhož by zvolené případy mohly být zasazeny (to je vynahrazeno pouze fragmentárními zmínkami). Proč je např. vztah k EU pro Hamás potenciálně důležitý? A jak se to má se vztahem hnutí k dalším blízkovýchodním státům? Jaké snahy představitelé této organizace vyvinuli směrem k získání dalších spojenců a sponzorů v oblasti? Autor klade pouze jednu explicitní výzkumnou otázku, a totiž zda postoje zkoumaných aktérů k Hamásu korelují s jejich vztahy k Muslimskému bratrstvu. Tato otázka je ale velmi specifická a ve výsledku se příliš nekryje s obsahem většiny práce. Navíc lze i polemizovat s tím, zda je vůbec dobře položená: lze namítnout např. to, že srovnání nedává příliš smysl, neboť v případě Muslimského bratrstva se jedná o poněkud jiný typ organizace vyznačující se diverzitou, decentralizovaným, trans-lokálním působením (jde vůbec o jednu organizaci, s jednotnými zahraničními vztahy?); autor ji v závěru zodpovídá na základě uplatnění selektivních nebo v každém případě nejasných a předem nespecifikovaných kritérií; některé z argumentů, které jsou zde uvedeny, předtím vůbec nejsou předmětem analýzy, tudíž je obtížné je jakkoliv hodnotit (typicky: „negativní postoj vůči Hamásu se ocitá spíše ve vleku těchto [tj. k Muslimskému bratrstvu] pozic. Naopak je tomu v Evropě ...“; viz s. 34; analýza kauzálních vztahů/podmíněnosti těchto postojů v práci nefiguruje).

Dlůh v oblasti metodologie je částečně kompenzován v přehledové kapitole o literatuře, kde autor reflektuje existující konceptualizace aktivit Hamásu a jeho zahraničních vztahů a zabývá se též problematikou objektivitu a předpojatosti, která nutně politický konflikt, v jehož středu se hnutí nachází, obklopuje; dovolím si podotknout, že bez této části by bylo práci obtížné akceptovat.

Pomineme-li výše uvedené, lze konstatovat, že autor se s tématem, které představuje „minové pole“ stále živého a periodicky eskalujícího mezinárodního konfliktu provázeného zásadně protichůdnými stanovisky jednotlivých stran a jejich stoupců vyrovnává obstojně, a to jak z hlediska práce s fakty, interpretací klíčových historických událostí nebo např. použité terminologie. Určitý limit představuje hloubka analýzy logicky vyplývající z širě zvoleného tématu (opět něco, co by bylo lze eliminovat propracovanější terminologií a důslednějším stanovením výzkumných otázek).

V práci se však přesto objevují faktické nepřesnosti, např. označení Sýrie za „sousední“ stát Íránu (s. 22), označení Íránu za nejlidnatější zemi Blízkého východu (tou je ve skutečnosti Egypt, viz s. 21; též označení za „druhého největšího exportéra ropy“ je nepřesné). Byť se jedná z hlediska tématu práce spíše o marginálii, autor též na s. 21–22 chybně uvádí, že dílo S. Qutba bylo přeloženo do perštiny z popudu Chomejního až po r. 1979, ačkoliv k tomu došlo v případě valné většiny textů již v 60. a 70. letech v prostředí islamistické „subkultury“, kterou tyto texty též silně inspirovaly (pokud by autor četl odkazovaný článek Y. Ůnala pečlivěji, uvedené informace by odsud získal).

Určitou odchylku od autorovy celkově konzistentní snahy o nezaujatý přístup k tématu, který otevřeně diskutuje předkládané argumenty, lze pak dle mého názoru spatřovat v závěru 4. kapitoly (tematický oddíl EU), kde autor uvádí, že podmínky kladené tzv. blízkovýchodním kvartetem Hamásu, jsou „ve skutečnosti“ překážkou ve snahách jej přimět k „zodpovědnější politice“. Tato teze, jakkoliv ji přirozeně nelze apriori odmítnout, by si zasloužila kritičtější přístup autora, včetně zmínění možných (a zároveň zjevných) protiargumentů; odkázání se na autoritu v podobě Goerzig a Zijády je nedostatečné.

Po zvážení všech kladů a nedostatků práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **velmi dobře**.

V Praze 26. 1. 2022 vypracoval Mgr. Jakub Kolářek